

L $\frac{A}{4856}$

* *Aspazija* *

MĒNESSDĀRZS

J. KADIĻA APMĀDĒS

© 2000

A
4856

Spēle
A

ASPAZIJA

MĒNESSDĀRZS

J. KADIĻA APGĀDS RĪGĀ

1 9 4 3

Viļa Lāča Latv. PSR
VALSTS BIBLIOTĒKA

~~73-48221~~

0309085925

AfV Nr. II/00913. Metiens 3000. Papīrs no Grafisko materiālu un papīru centrālās noliktavas 73×103 cm. Iespiesta un brošēta 3. spiestuvē Rīgā, Adolf - Hitler - ielā 129/133.
Izdota 1943. g. maijā. Atļ. Nr. 9248.

MĒNESSDĀRZS

Motto:

Dvēsele man aizskrēja
Kā pār jūru kaiva;
Domu stūre atmesta,
Lēni mani vizina
Sapņu zelta laiva.

MĒNESSNAKTS

Brīnumdaiļā mēnessnakts,
Tu ar savu burvigumu
Tālā, baltā plašumā
Aņņem visu debesjumu,
Brīnumdzidrā mēnessnakts!

Tumsu projām nobīdot,
Tu ar gaismu pildi āri,
Spožu miglas audumu
Visai dzīvei pārklāj pāri,
Brīnummaigā mēnessnakts!

Patiesība, sapņojums,
Kuņi dzīvē pušu lauži,
Tavu staru smalkumā
Tiek no jauna kopā austi,
Brīnumvieglā mēnessnakts!

Tavā dziļā klusumā
Nogrimst visas dzīves pēdas,
Tavā lielā spožumā
Izgaist visas dzīves bēdas,
Brīnumlielā mēnessnakts!

Sāpes skaistas kļuvušas,
Novelts smagums, zudis baiļums,
Vaļā veras mūžība,
Kuņu atstaro tavs daiļums,
Brīnumcēlā mēnessnakts! —

MIGLAS MEITIŅAS

Dejo miglas meitiņas,
Dejo mēness dārziņā,
Ak, cik vieglas viegliņas!
Dejo visā klajumā
Dzidri smalkas viegliņas!

Līst, bet kas tik spoži līst,
Nedomā, ka asaras!
Ko tās mīl un ko tās nīst,
Ir tik sidrabots — Nekas,
Nedomā, ka asaras —

Sāpju zemei pāri iet,
Nepaliek tām pēdas,
Kādēļ tās tik vieglas šķiet —
Ak, tām nava bēdas —
Mirdz tik, mirdz — tām nava sirds.

Ak mīļā māsiņ, Ūdenīt,
Ak māsiņa, beidzot rastā,
Tik gaiši, gaiši mēness spīd,
Mēs sēžam abas krastā,
Tu ģērbusies sidraba vilnītī,
Es — svārciņā pelēkā, prastā.

Kā svārciņš pelēkā audumā,
Mans mūžiņš, mana dzīve,
Tev jūras zaļajā pilsētā
Ir mūžīgs miers un brīve —

Mans svārciņš rupji šūdināts,
Ņem to, zem vilniša slēpi!
Mans vaidziņš karsti saraudāts,
Ļauj tavu vēso klēpi — —

Tik gaiši, gaiši mēness spīd,
Ņem mani līdzī, Ūdenīt — —

JŪRAS VALDNIECE

BALADE

I

Jūras vidū
Uz pašas dziļākās dzelmes
Sēd zelta krēslā
Vakara rietā
Jūras karaliene.

*

*

*

Sīciņas, maziņas
Vilnišu meitiņas,
Kalpiņas, plāpīgas,
Glaužas pie kājām viņai.
Vējš planda svārkus
Purpura plūsmā
Pāri pār visu jūru.
Vēsmiņas vēdina
Sidraba vēdekļus,
Rieta pin matos
Putu pūslīšus varvīksnas krāsā.
Diadēms galvā:
Zelts, azurs, opals
Tālu met starus.

Sveicinot valdnieci,
Sanāk no tuves un tāles
Visi ūdeņi kopā,
Straujas un vijīgas upes
Viņas priekšā kā verdzenes klanās,
Plati purvi uz vēdera lien,
Avotiņš attek basām kājām,
Sikas urdziņas,
Tikko cēlušās
No sniega gultiņas, ledainos kalnos,
Plīvuru krekliņā
Aši skrien lejā.
Krāces un gāzes
Dobji ruc korī
Svinīgas himnas.
Sanāk i lielas un vētrainas bangas,
Jūras amacones,
Noklāj zemu visapkārt
Platus vairogus alvainā spozmē.
Klintis iztālēm gar krastiem
Melnā mūķeņu tērpā
Nometas ceļos, lūgšanas skaitot.

Plaši atveras
Dziļuma vārti
Porfira stabos.
Gliemeža bruģis apkaisīts pērlēm.
Apdēstīts apkārt
Bālrozā korallu rozēm:
Novada viesi
Zemzemes valstī,
Brīnuma pilī,
Kur to jau jūras valdniece gaida.

Saule un jūra!
Vairāk par viņām
Lielākas nava.

Saule un jūra,
Vairāk par viņām
Skaistākas nava!

Tomēr vēl vārti
Cieši nav vērti,
Trešo vēl gaida,
Līdzīgu viņām:
Dvēseli nākam.

II

PURPURA AVE

Smagi dus jūras līmenis kā no alvas:
Lūk, te pēkšņi parādās saules kronētā galva:
Liesmainā godībā saule nokāpj pa rietu
Viļņu vēsumā meklēt sev kapa vietu.
Maz pa mazām tā pazūd, kāpjot pa sarkanām kāpēm,
Atstāj zemi aiz sevis tumsai un' sāpēm —
Un zalgo, un mirgo, un spulgo, un zvīlo un laistās,
Te tā jau pazūd — — — Bet viļņi top dzīvi aiz tās
Un pelēkās krastmalas vienmuļos klinšu toņos
Iedegas starotās liesmās kā valdnieka kroņos,
Un skaņas, no tāles pa viļņiem šurpu plūstot,
Saldas meldijas atnes, žēlumā lūztot:

„Bij saule zelta,
Nu nāves dzelta,
Bij gaismas ceļi,
Nu nakts un veļi,
Bij staru tekas,
Nu tumsas sekas —
Bij gaisma, gaisma!
Kāpj tvaiks un baisma — —“

Dun zvani ar smagi dundošām mēlēm,
Raud vēji uz drebošām kokļu spēlēm.
Visas sikas zivtiņas šaudās
Līdzī raudās.

Jūras jaunavām pārļotas matpīnes raisās:
Un zafirs un smaragds pāri pār vilņiem kaisās.
Mēnesim izkrit no rokām spogulis
Un plūdo uz vilņiem, gabalos saplīsis —
Zvaigznēm asaras birst:
„Vai saule mirst?“

Bet skaļāk un skaļāk skan purpura ave:
Tā nava nāve!
Tā nava nāve!

III

JURAS VEJS

Baltiem, platiem zīda spārniem,
Vakarblāzmas apzeltītiem,
Pārklāj visus nogurušos —

Baltiem, platiem zīda spārniem,
Maigākiem par zirnekļaudiem,
Apsedz visus ievainotos —

Pārklāj, apsedz, ietin visus,
Kam vairs dzīvē ceļa nava —
Ņem uz baltiem, platiem spārniem,
Aiznes projām nebūtībā — — —

DZELMES VALDNIEKS

BALADE

I

Es eju klejodama lēnām
Pa zelta pēdām pakaļ mēnesstaram:
Viņš mani ārā ved no māju ēnām,
Kur visā plašumā
Un visā spožumā
Mirdz jūra, ledus pārklāta visgaŗām.
Un viena vieta zaļganbaltā gālē
Visspoŗāk laistās tālē.
Es skatos, skatos: — kāds man daiļums rādās:
Ak, tur jau sēd pats dzelmes karalis!

Viņš glāžu šķirstu augŗup uznesis
Un mantas nobēris uz baltas lāŗa ādas:
Viņš grib reiz pats tās skatīt savvaļā,
Tā ka neviens to nepamana,
Jo dzelmē mūŗam viss ir nemierā:
Tur vienmēr plāpā nāru meitenes,
Un vienmēr kustas ūdens zālītes,
Ar ko tam traucēta tiek skaitīŗana.
Mīt dzelmē, kā virs zemes nelieŗi,
Un tāpat visur skauŗi ir un blēŗi:
Visapkāŗt klausās gliemeŗi,
Un rāpjas klātu lielie dūŗu vēŗi,
Un citādi tik laiskie sami
Arvien ap mantām lodā ostīdami,
Un glāžu šķirstam apkāŗt nelabvēles
Kā virves aptinuŗās resnas lēles.

Nu te neviena vairs nav tuvumā!
Pat zemesbērnī, ilgu alkstošie
Un spožuma un dailes slāpstošie,
Ap pusnakti neviens nav tuvumā.

Te guļ nu kaudzē visi dārgumi,
Pa gadusimtiem kopā savākti:
Gan tie ar kuģiem kopā nogrimuši,
Gan viņus šurpu atnesuši
No pusnakts zemēm delfīni un roņi:

Tur zaļā zeltā zaigo karaļkroņi —
Mirdz iriskrāsās nāru auskari,
Dzirkst dzīslotie caurdzidrie dzintari,
Un achāti un chrizolīti laistās!
Pa starpām sarkanmelnī raugās rubīni
Kā nopiluši asinspilieni.
Tur topazs dziļi dzeltens kaist kā naidis,
Un bālā opalā viz saldi sāpīgs smaids,
Kā acīs asaras tur zaļais smaragds žulgo,
Un zilais zafīrs bezbēdīgi spulgo,
Tur niknā sarkanumā jaspiss mirdz
Kā dūsmās iedegusies odzes sirds,
Un zaļganzilā tirkisā
Spīd debess, iegrimusi ezerā.
Tur ametisti zied kā vijolītes,
Un kur vēl neskaitāmās pārļu vītes!
Ap mantām karalis nu mīlinājas
Un dārgakmeņu kaudzē rušinājas:

Ar vienu otru roku pārles bārsta,
Visapkārt aplūko un gaisā kārsta,
Un acis viņam spiežas kāri
Kā ūdenstulznas apaļas uz āri.

Viņš apbiris viss sidrabpārslīnām,
Un bārda pilna dimantdrumstaliņām,
No saltās pieres zelta sviedri rit —

— Es eju tuvāk — ak, kā sirds man sit!
Bet viņš jau nomanījis: kāds ir tuvumā —
Un, aši mantas kopā sāgrābis
Un šķirstam lāča ādu uzmetis,
Bēg tālumā.
Tik izkaisītus nopakaļus
Redz dārgakmeņus dzelten-zili-zaļus!
Tur atkal apmetas viņš spožā lokā.
Bet, nomanījis, ka to ķeru rokā,
Vēl tālāk aizbēg lielā steigumā.
Tā atstatums top vienmēr tālin tālāks,
Tik bēgot aptrūkušās pārļu vijas
Guļ it kā izirušas ilūzijas ...

Un stundas iet —

Un mēnesis bālst vienmēr bālāks.

Un beidzot riet — — —

Caur tumsas spraugām spiežas iekšā rīts,
Nakts ņem no zemes nostu smago vāku —
Es savus sapņus mūžam nepanāku.

BĀL-MĒNESTIŅŠ

Bāl-mēnestiņš,
Tāl-spožumiņš:
Ne nakts, ne rīts,
Viss staros tīts.
Mūs abus sedz,
Mūs abus redz
Tik vienīgs viņš,
Bāl-mēnestiņš —
— — — — —

Tu būsi mans sapņu karalis:
No stariem tev tronis un scepteris,
Tev karaļa kroni un purpuru
Ar pašas rociņu audišu.
Tur dārgakmeņi mirdzošie
Būs mani skūpstī sarkanie,
Un teiku akmens debeszils
Būs prieka stars, ko acis šķils,
Un viņam blakus šķīstais zelts,
No dziļākās dvēseles ārā smelts —
Un pērles — laimes asaras,
Kas rit pār vaigiem mirdzošas.
Un plecos kā degošu purpuru
Savu mīlu, sirdsmīlu tev uzklāju —
— — — — —

Ne nakts, ne rīts —
Viss staros tīts —
Tik tu un es
Uz pasaules.
Un pār mums viņš,
Tāl-spožumiņš,
Bāl-mēnestiņš —
— — — — —

SAULES UN VĒJA MEITIŅAS

Saules un vēja meitiņas
Šūpo cirtainās putu galviņas,
 Viļņi krūzijas,
 Vējš rotājas:
Jūras vidū uz klints tās nosēžas
Un vienotrai apprasās:
„Ko darīsi šodien, ko darīsi rīt?“
— „Es saulītei zelta kroni pinu.“
— „Es mēness sudrabu kamolā tinu.“
— „Es zvaigznītes viļņos spodrināju.“
— „Es vaŗviksnas dzīparu šķetināju.“
— „Man jākāpj bij krāsot debesi zili.“
— „Es sargāju grimušo gaismas pili“
„Un glabāju dzelmes atslēdziņu,
„Kas nokāps to uzcelt, tam došu viņu.“

KRISTALLA LAIKMETS

ZIEMAS VALDĪBA

Kristallkrēsls, ledū kalts,
Ziema sēd tur, veca:
Sniega mētēlis taj balts,
Krauklis melns uz pleca.

Krauklis ķērc:
„Nav vairs ērts!”

Zelts un sudrabs apkārt mirdz
Spulgu-zibu-zaigā,
Ziemai krūtīs ledus sirds,
Sudrabsmiekli vaigā.

Krauklis vaid:
„Ko šī smaid!”

Apkārt sargiem izlikti
Koki vienā rindā,
Visiem ledus vairogi
Saskan lauska šķindā.

Krauklis gauž:
„Ko šie snauž!”

Tuvojas jau izlūki,
Klusi un bez čalas:
Marta pirmie strazdiņi
Nāk no saules malas.

Krauklis kliedz:
„Vēl šie miedz!”

Nu tie pēkšņi uzraujas,
Kā kuŗš klupdams krizdams,
Krauklis projām aizlaižas
Brēkdams, spārnus sizdams:
„Beidz nu, beidz:
Ziedons veic!“

SAULES ATSLEDZIŅA

Laika mātei nozudusi
Bij no saules kambarīša
Maza zelta atslēdziņa,
Nez kur palikusi viņa!
Laiki kļūdās — skaitļi jaucas:
Naktis pletās, dienas raucās.

Laika māte meklēt viņu
Sūta laukā balto zaķi:
Zaķis redz uz ceļa priekšā
Lauku, pilnu kāpostu:
Galvā simtas cepurītes,
Sazin nu, kampt tās aiz vītes.

Laika māte savu radu
Sūta veco, melno kraukli,
Gudrāks tas par visiem citiem,
Piedzīvojis trīssimts gadu.
Krauklis ķērc: „Mums tumsā labi,
Kam tev saules? Guļam abi!“

Laika māte, trešo kārtu,
Meklēt sūta veco runci,
Daudz tas dzīvē apgrozījies,
Daudz jau izlodījis vārtu!
Uzlec mēness, runcim ejot,
Runcis aizmirstas — — — sāk dzejot!

Kur nu beidzot palikusi
Saules zelta atslēdziņa?
Bij to baltā sniega māte
Savā segā paslēpusi.
Lūk! tai izkritusi viņa,
Spīd uz maza pakalniņa!

LAUSKIS

Ir ziemas pusnakts, ārā nikni salst:
Dus ļaudis salīduši siltās malās,
Un visi vēji ierāvušies alās,
Bezgala klusums visā apkārtnē,
Un tālu atbalss skan uz cieta pliena,
Kur soļoju es viena.
Pie debess mēness liels un balts
Lej savu gaismu pilnā spožumā.

Bez mērķa klistu līdzī viņa staram,
Te ašā gaitā paskrej man kāds gaŗām —
Ko? Vai bez manis vēl kāds nomodā?
Es redzu: Lauskis! Tāds kā pasakā,
Mazs vīriņš lielā baltā kažokā,
Un galva apkaklē kā pazudusi,
Tik degungaliņā
Tam gaŗa ledus lāse piesalusi!

Viņš sastopams tik niknā saltumā:
Tad viņš visgaŗām mājas apstaigā
Un, cik tās stipras, izmēģināt grib.
Mazs sidrabcirvītis tam rokā zib —
Un kuŗai klāt, viņš cirvi savicina
Un laiŗ ar sparū sienā iekŗā: blarks!
Līdz pašam pamatam skan sprādziens: braikŗ!
Pusmiegā gulētāji acis veŗ
Un uztraukuŗies nomurmina:
„Kāds saltums! klau, kur ārā Lauskis speŗ.“

NEATZITS DZEJNIEKS

Kas mēness gaismā istabā gauž,
Tik žēlas skaņas dvēseli glauž
Ar sudrabstīgotu vijoli
Pa aizkrāsni —

Neviens nav viņu atzinis,
Ikviens to projām raidījis,
Kur vien tas mitis,
Vēl katrs sitis.

Viņš slepu aizkrāsnē ielīdis,
Ne saules, ne gaismas redzējis
Tup, salstošās kājiņas ievilcis
Zem brūnā kažociņa.

Bet sidrabskaņas tā dzīvību pauž,
Tās trīs, un viņo, un glauž un auž.
Kas bijis — dzejnieks
Neatzīts,
Circenīts.

VIENTUĻA MELDIJA

Sēžos krēsliņā
Visumikstākā,
Nosēst nevaru —
Kur lai palieku?

Mana gultiņa
Balta paklāta.
Miksts mans spilventiņš,
Dusas nedod viņš —

Veļos lodziņā,
Redzu: — tālumā,
Viegla vēja dzīts,
Skrien mazs mākonīts.

Tam ir brāliši,
Balti brāliši,
Viņiem svešniece
Skumja meitene.

Visi gaŗām iet,
Netur mani ciet.
Izskan vientuļa
Mana meldija.

MĒNESTIŅŠ MELOJA

Visu manu istabu
Mēnestiņš piebēra
Pilnu ar sidrabu,
Pilnu ar zeltu!

Vizuļi, mirdzuļi
Vēlās pa grīdu,
Kaktiņi spīdēja,
Šķirbiņas mirdzēja.

Pats bija mēnestiņš
Sidraba svārciņā,
Tuvu pie vaidziņa
Galvu man pieglauda —

Aizgāja mēnestiņš,
Atnāca rītausa
Vienā krekliņā,
Acis man atvēra:

Ak, cik nu tukša
Bij man istaba!
Ausa bij patiesa,
Mēnestiņš meloja — —

MEŽS PUSNAKTI

Manas dzimtenes egļu mežs
Nogrimis sniega svaros,
Mēneša staru audumiem
Piebērts visos zaros.

Balts pusnakts piesēts viss
Viņas sudrabiņiem,
Pasaku putniņi zaros sēd
Dimanta cekuliņiem.
Zvaniņš: Kamaniņas, klau:
Slīd gar meža malu.

Meitenīts, silts asintiņš,
Brauc pa pusnaktssalu,
Gaiši, gaiši mēness mirdz,
Mirdz tai acu gailēs.
Pati tā kā gabaliņš
Dzidrās pusnakts dailes.

Salti, salti sniegi birst
Nost no egļu skarām:
Tā ir pati jaunība,
Kas tur aizbrauc gaŗām.

BALTS UN ZILS

Viss balts
Un salts!
Viss palss,
Un sāls
Vēl visu sien
Un tura ciet!

Palss mēness pa tumsas ezeriem brien — — —
Zilas cilvēku acis tik vien,
Un zila dūmu puķe uz jumtiem zied.

Un zilais teiku putns ar
Pa sapņiem pagalvi skar
Kā kuņģviet.

Tāls ziedonis,
Vēl nosalis, samircis,
Par pēkšņu atnācis
Pa vienu saulstaru, kas tik īss,
Pie zemes vārtiem nu stāv un trīs. —

APRAKTA MANTA

Tur lauku pele pāri skrien,
Tik aklais kurmis saredz vien,
Kur zemes bites kambarīts,
Ar dzeloņu bultām aizdarīts,
Guļ paslēpts zemes ejās.

Iekš balta vaska pagraba
Tur zudusī pērnā vasara
Guļ, saldā medū pārvērsta,
Un šūnu kanniņās lejas.

Ja meklē — kur dzīve palika?
Tu redzi: — tā darbā pārvērsta!
Ja ziema spēj dot tikai ledu,
Tu rādi viņai medu,
Tev gardi jāpasmejas!

ZELTA LAIKMETĀ

Pēc ziemas ledus arhitektūras
Ar sniega vaļņu cēlumu
Nāk ziedonis ar jaunu kultūru
Un pārveido zemes un gaisu un jūras.
No salas kristalla laikmeta
Viņš ieved mūs saules valstībā.

Viņš nojauc sarmas cekuliņus,
Ko sudrabkalējs ziemelis
Tik brīnišķīgi izkalis,
Un pārmij pret zaļiem zariem viņus
Ar dzīviem pelēkiem pūpoliem
Un sulīgiem, brūniem pumpuriem.

Gaiss nav vairs pelēks no negaisa joņiem,
Zeļ zeme zaļā smaragdā
Un pieneņu dzeltenā dzintarā.
Mirdz debess rožu un oranžu toņiem,
Un saule kāpj augstāk un augstāki
Un sanāk kopā ar mēnesi.

Un tūkstots tūkstoši veidi mainās:
Viss rit, un plūst, un tek un steidz.
Ar mūziku sāk, ar dzeju beidz,
Un dienas no dienas zied spilgtākas ainas.
Bet pāri pār visu viszaļākais zars:
Pie dzīvības koka plaukst cilvēces gars.

PERĻOTA PAJŪGA

Pērļotā pajūgā,
Zeltaini izsistā
Mākoņu samtā,

Divpadsmit blāzmoti
Zvaigžņu zirdziņi
Priekšā tam iejūgti.

Staroti groži,
Sēdeklī noliets
Pusmēness lociņš.

Pasaulē izbrauc
Saulītes meitiņa:
Auseklīts
Ormanīts.

Ritu, ritu,
Ratiņi rit!
Putu, putu, put,
Putekļi put!

Piebrauca, piestāja
Pasaules malā,
Ārā izkāpa
Nikni vēl sala.

Paspēra kurpi:
Sadīga zāle,
Pagāja soli:
Pumpuri plauka.

DZIVĪBAS KODOLIŅŠ

Ziedonis,
Tumsas kļiedonis:
Nakts melno tumsu viņš noceļ nost,
Zemi nāk post
Tīru no rūpju skudru pūžņiem,
Tīru no bēdu ledus lūžņiem:
Asaras pārzvaigžņo,
Dvēseli apspārno,
Pelēko prātu tērpj vaŗviksnas zaigā,
Aizmirstus smaļdus buŗ atkal vaigā!

Ziedonis,
Dzīvības dziedonis,
Viņš kapa biezo čaulu nāk lauŗt,
Sauli nāk paust
Un izloba ārā dzīvību
No nāves kā baltu kodoliņu,
Un atkal liek ticēt, un spēŗt,
Un iegūt un pazaudēt,
Lai turpmāk rīt atkal mūŗības vija
No tā, kas ir, kas būs un kas bija.

ZIEDOŅA FEJA

Sniega uzsedziņa,
Lapu lindraciņš,
Vizbulīts —
Kamzolīts,
Ziedoņa feja pa kailajiem laukiem staigā.

Vēja žūžoņa
Svārciņus purina,
Mati — bišu spārni saulītes zaigā.

Saknītes irdina,
Asniņus kustina . . .
Aiz viena aruma paslēpies — zirnītis:
Uz acīm cepuri viltīgi uzmaucis,
Noskatās: — kāda šī, kas tur tā spīd?
Sīciņas rociņas:
Narcisu lapiņas,
Maza sirsniņa —
Rasas tūlziņa —
Un tā nu grib visu pasauli apzeltīt!

PERKONA DUSMAS

Pērkona tētis
Neganti rājas,
Dvesdams un mezdams
No vaŗa kalves
Tosu un sēru.

„Koki, puķes, strautiņi,
Ko jūs bez prāta
Šalcat, un traucat, un ziedat un vizat,
Kas tās par steigām!

Pati tu, saule,
Aplama esi:
Audzējot, plaucējot, sildot un spīdot
Mūŗibu traucē!“
Pārklāŗas tumsa —

Pārlaiŗas baisma —
Saulīte vaigam sedz plīvuru priekŗā:
Dziest krāŗas un spozme —
Tikai aiz melnāŗ
Mākoŗu durvīŗ —
Septiņas jauniņas
Vaŗvīksnas meitiņas
Saŗukstas, smeŗas:

„Rūc tavu rūkoni!
Met savu zibeni,
Kas tevi klausā!

Pirmās mēs septiņas,
Aiz mums trejdeviņas,
Un cik visu pa debesu āri,
Nebistamies mēs draudošo roku,
Stiepjām pa visu debesu loku
Spožu varvīksnu pāri! —“

ZIEDOŅA MILZI

Ziedoņmilži, kausētāji,
Jau no kalniem nokāpuši.
Apsnigušus pakalnišus
Tā kā baltus kukulišus
Padusē paņēmuši.

Saules meitas — sildītājas —
Līdzī lejā nonākušas:
Apledotus ezeriņus,
Noraudošos avotiņus,
— Asaras tiem žāvējušas.

Debeskaļa vaŗa kalvē
Pērkons karstas dienas kaļ,
Zibens svītrām apstīpotas
Dos tās zemei atpakaļ.

BIJ LEDUS KARALIM MEITIŅA

Bij ledus karalim meitiņa,
Tā ziedoni gaidīt gaidīja.
Bet viņu ieraugot — mira — — —

Par viņu skumja dziesmiņa
Tās likteni iepriekš noteica:
Tur slepens sakars ir:

Kas pāri ziedonim dzīvotam,
Ja jāmirst nāve trejkārtām:
Pirms nāk pie rudens kapa —

Kā ziedam, kad visskaistāk zied,
Ir tomēr auglī jāpāriet,
Un tad tas krīt kā lapa —

Kad debess deg, kad saule kaist,
Vai ziedam just, ka jāizgaist
Un smaržā projām kūpam.

Kā auglim gaidīt, lai tiek plūkts
Un rīta medus lai tiek rūgts
Uz pēcpusdienas lūpām?

Kam tālāk dzīves putekļos brist?
Kā vīstoša roze es gribētu rist
Un nobirt pie ziedoņa kājām —

VARBŪT ZIEDONIS

Varbūt ziedonis, varbūt ziedonis
Mani iepriecinās,
Viņš, kas caur ērkšķiem smiedams brien,
Ar savām zilām acīm vien
Viņš mani izdziedinās —

Varbūt vasara, varbūt varasa
Mani atdzīvinās —
Ar siltu saules rociņu
Kā satinušos lapiņu
Tā mani atrotinās —

Varbūt rudenis, varbūt rudenis
Radīs līdzeklīti,
Un man uz sāpju vietīņu,
Uz pašu slimo sirsniņu,
Liks baltu asterīti.

Ziema vienīgā, veļu māmiņa,
Tā man līdzēt zinās:
Un mīkstā, baltā sniedziņā
Kā ābelīti mežmalā
Tā mani ieputinās — — —

VEĻU LAKSTIGALAS

Es nezinu, kā tā veidojas,
Bet rodas tāda dziņa:
Viscietākā sirdī tā iespiežas,
Visdziļākā tumsā nolaižas
Kā kalnrača uguntiņa.

Šai dziņai kas prot veidu dot,
Tam viss ir padots spējā:
Viņš putekļiem liek padancot
Un, pērnās lapas pat uzceļot,
Bez spārniem liek laisties tām vējā.

Viņš iet un ziedoņa vēsti nes,
Bet pats tas beidzas no salas, —
Ak, pilnas ir liepu galotnes:
Tur žēlabās mirušas dvēseles
Pēc mīļās savas dzimtenes
Dzied, — veļu lakstīgalas.

ROŽAINAIS MĀKONIS

Viens kociņš uz paša pakalna —
Bez aizvēja, bez pajumta,
Bez egles zaļo kamzoļu,
Bez pūpolu pelēko pirkstiņu!

Kails — ziedoniņ priekšā aizskrējis
Un visus ziedus jau izkāris
Kā rožains sajūsmas mākonis.

Nav pat vēl ne krietni izaudzis,
Šis steidzīgais puskoka pārgalvis!

Pats savām lapām aizsteidzies priekšā,
Vēl visas neplaukušas dus iekšā.

Vēl debess draud ar vētru un krusu —
Lai draud — viņš tomēr ir pārrāvis dusu!

Viņš tomēr ir ziedoni vēstījis,
Šis rožainais sajūsmas mākonis!

PUMPURU LAIKMETS

AI VĀRTIŅI, ZAĻIE VĀRTIŅI

Ai vārtiņi, zaļie vārtiņi,
Kā es jūs mīlu!
Jūs viras vaļā pletīsīt,
Jūs mani ārā laidīsīt
Kā putniņu no būra!

Ai celiņu, balto celiņu,
Kā es tevi iešu!
Kā kamoliņš tu tecēsi,
Tu tālu projām ritēsi
No šaurā māju stūŗa!

Ai tāle, zilā tāle!
Kad es tevi sasniegšu?
Kā kļūt uz ilgu valstību,
Kad vēl ap sapņu aizkalnu
Plūst nepacietības jūra!

PUĶU DUETS

BALADE

Vijolīte

„Māsiņa!

Baltā māsiņa,
Kam jozies sidraba jostiņā?
Vēl laukā viss kails un sastindzis,
Vēl gaisā nedzied cīrulis,
Tik redzams bezgala klajums balts,
Pār kuŗu niknais ziemelis šalc.
Slēp dziļāki sūnās saknītes,
Un novelc baltzīda drēbītes,
Un sniega gultiņā apgulsties.“

Sniegpulkstenīte

„Es nevaru norimt paties:
Man liekas, ka sniega pārslīņas spiež
Un sūnas man sīkajās saknītes griež —
Man jāiet, man jāsteidz, man jāsaka,
Kas manu sirsniņu dedzina!“

Vijolīte

„Tu būsi viena, apdomā to!“

Sniegpulkstenīte

„Tas manu dziņu tik pavairo.
Es zvanišu sidraba zvaniņu
Un visus no miega uztraukšu —“

Vijolīte

„Neviens, neviens tevi nedzirdēs,
Tavu balsi auka pārskanēs,
Tā salu un ledu tev virsū graus
Un tavas ziedu lapiņas raus,
Pa vienai tās tālu aiznesīs,
Tur viņas plosīs un samīdīs,
Šīs šķīstās, baltās lapiņas
No saules skūpstiem vēl neskartas.
— Ak, gaidi, kad visi piecelsies,
Kad rozes kā uguns iedegsies,
Kad cerīgi baltos ziedos liks
Un smaržas vīraks gaisos tvīks.
Pat mazais zaļais tītenīts
Kā mīlas rokas ap bērzu būs tīts —“

Sniegpulkstenīte

„Ak, es par ziedoni sapņoju,
Par viņa ziedošo krāšņumu:
Zaļzeltainus, raibus tauriņus
Es redzēju apkārt sev skraidošus,
Jau saulei pretim es atvēros . . .
. . . Bet piepeši baigi sarāvos.
Es dzirdēju
No dziļumiem baigi nākdamu
Dobju dūkoņu,
Tik pilnu žēlabu
Kā mūžam neizraudātu raudu.“

Vijolīte

„Tie — zemes kalēji — auž viņu audu:
Tie akmeņus lauž un klintis maļ
Un augu dienu cērt un kaļ.
Jau saknes zem sūnām sūdzējās
Un rožu sēklas žēlojās,
Ka miegā tiekot traucētas.“

Sniegpulkstenīte

„Tie cērt un negaida dienu gaismas,
Ne laiskas baudu vasaras:
Tiem melnie ūdeņi klinšu plaismā,
Kas gurst jau tur no pirmības,
Pa gadu simtu sakrātas! —
No kalējiem klintīs iekalta
Jau dzelzs svilst baltā kvēlumā
Un šņāc kā čūska dusmota —
Viņu dziesmu es dzirdēju,
Dzelžaino dziesmu
Cauri caur liesmu:
Sīcošu, trīcošu,
Draudošu, augošu:
Kā liesma tā cēlās
Un mēl-mēlēs šķēlās,
Ar šaudīgām kvēlēm

Un kodīgām dzēlēm
Klintis grauzdama,
Ceļu lauздama,
Tīdamās, vīdamās,
Caur šauro plaismu
Uz gaismu! Uz gaismu!
Kā uzplēsta vāts bij klinšu sprauga,
Un šalkdama viņa auga un auga — — —
— Bet — pamira atkal zem ledus žņauga — — —
Viss likās atkal ar stingumu klāts,
Un melna rēgojās uzplēstā vāts — — —
Un dobji gurstēja ūdeņu vaida —
Bet cerība gaida:
Zin — uzvara smaida!“

Vijolīte

„Gan zemes kalēju manim žēl,
Bet tevis, māsiņ, vairāk vēl:
Vai tavām puķu actiņām dzist!“

Sniegpulkstenīte

„Kā citādi ledus žņaugam rist?“

Vijolīte

„Vai dzirdi — ziemels... tuvu viņš!“

Sniegpulkstenīte

„Man rokā uzvaras karodziņš!”

Vijolīte

„Jau plānās drēbītes sagrābj viņš...”

Sniegpulkstenīte

„Jo skaļāk atskan mans pulkstentiņš —”

Vijolīte

„Vai redzi lokāmiem kailos zarus!”

Sniegpulkstenīte

„Es nesu krūtīs ziedoņa starus —”

Vijolīte

„Man bail — es sekot tev nespēju —”

Sniegpulkstenīte

„Tad viena pati es palieku...”

Vijolīte

„Es dziļi zem sūnām paslēpšos — — —”

Sniegpulkstenīte

„Jā, viena pati es paliekos:
Es aicināšu nākt paligos
Ziedošās ieviņas,
Baltās māsiņas,
Lapiņas raisiet,
Maigi tiem kaisiet
Ziediņu putekļus
Uz sāpīgu brūci,
Uz asiņu sūci,
Modiniet atkal dzīvības jutekļus.

Sidraba mākonīt,
Iesāci līt:
Siltas debesu asaras ...

Un tu, visu varoni
Ziedoni! ziedoni!

Kling—ling—ling!
Kling—ling—ling!
Uzlec kā saule! austi kā rīts:
Liesmu zvīļainos tvaikos tīts,

Sagrauj ar ribošu pārkonu spēku
Ziemas celto priekš mūžības ēku
Un uz drupām spraud svinīgu
Jaunās valstības karogu!
Kling—ling—klingling!“

Snaudulus, gaudulus:

„Celieties!

Mostieties!

Kling—ling—ling!

Sīkās zilpuķītes!

Raibās roblapītes!

Ar zīda drēbītēm,

Ar zelta kurpītēm

Šurpu lidojiet,

Darbā palidziet:

Zeme tik irdena,

Vagu izgrauzta,

Gaida tik sējēja,

Vasaras nesēja.

Tauriņu bari,

Jūs arī, jūs arī,

Viņas neskaņot, laidieties pāri!

Lidoņi, gaisa spāri,

Veldziniet arī.

Kling—ling—ling!

Kling—ling—ling!“

PUTNU KARNEVALS

BERNU BALĀDE

I

Kad saulīte mīlā no tāluma
Brauc šurp ar zelta laivu,
To nakts un diena pavada:
Melnš krauklis ar baltu kaivu.

Silts vējiņš vilņus sudrabā jauc,
Un debeši rožaini zili,
Un zelta laiva taisni trauc
Uz putniņu teiksmaino pili.

Ņem dimanta atslēgu saulīte
Un raisa no varvīksnas jostas
Un pilij pie loga pieklauvē,
Lai visi putniņi mostas:

Sedz mugurā čaklā zilīte
Sev raibu apsedziņu,
Steidz pirmā kā daiļuma vēstnese
Ar priecīgu ziedoņa ziņu.

II

Un sāk jau putniņus kopā saukt
Uz putniņu karnevālu.
Uz zemes sāk steidzīgi pumpuri plaukt,
Un zāle veļas ar vālu.

Un sapņu putniņš jau nomodā,
Kas purpura pārklītī perē,
Viņš visu ziemu saltumā
Uz silto saulīti cerē —

Un vaska vanadziņš dzeltens viss,
Liek cekula kronīti galvā.
Viņš tumsas putnus novācis
Nes baltai gaismai dot balvā.

Un putnu princese, retais vies's —
Tā zaļā vārna, skrien gaisā.
No siltām zemēm tā cēlusies,
Par ziediem pumpurus raisa.

III

Un bārkstainā lazdu krūmiņā
Jau pelēki pūpoli pūko,
Un silā — tālā atbalsā,
Tur burve dzeguze kūko.

Smeldz lakstīgala slepena
Tur ievu birzītē lejā —
Tik maza, maza tai sirsnīņa,
Tik liela, liela tā dzejā —

Tā smeldz un deldz, līdz sirsnīņa lūst.
Tai jābeidz īsā laikā.
Tad tā ar meldiju kopā kūst
Un izgaist zelta tvaikā.

Un pēdas aizpūzdams viesulis
Sviež gaisā putekļu grīsti.
Tik žēlumā pukšķina ezītis,
Tam asie dzelkņi top mīksti —

IV

Un grieze viņai nopakaļ
Griež ģitāri māju sētā.
Un dzenis priedē tai zārku kaļ
Un ciekurus apkārt mētā.

Bet sīciņš zvaniņš vēl arvien
No jaunā sudraba šķindā,
Nu pulciņš bērnu šurpu skrien,
Cits pakaļ citam rindā.

Un viņu vidū pats burtnieka dēls,
Ar viņiem līdzī tīksmo,
Tam rokā kokle kā uguns kvēls,
Tā reizē raud un liksmo.

Nu tā viņš katrā gadskārtā
Nāk ciemā pie zemes lejas,
Ar jaunu sauli mūs priecina,
Kas raudājis, lai nu smejas.

AIZELSIES STRAUTIŅŠ

Zem ledus žņauga viņš tūka un tūka,
Līdz ledus ar sprādzienu pušu trūka
Un šķīda visapkārt kā pienepu pūka,
 Ak, kā viņš nu smejas un burbuļo!
Un kristalla krellītēs vizuļo!

Ak, kā viņš nu stāsta un atkal stāsta,
Kā ticis vaļā no ledus lāsta,
Un visām puķītēm kājiņas glāsta
 Un lec no akmens uz akmentiņa
 Kā zaļi zeltaina ķirzatiņa!

Un liču loču mijas un vijas
Un stiepj visapkārt urdziņu dzijas
Kā vizošas vizuļu variācijas,
 Un sidraba spārnus izpletis skrien
 Tik tālāk, tik tālāk, tik tālāk arvien!

Pie krastmales puķītes noskatās
Un krata dzeltenās galviņas:
„Ak, kā gan ar laiku beigsies tas!
 Ko dzenies, ko skreji uz priekšu kā bulta?
 Ko nepalieci, kur tava gulta?

Tu būtu par platu ezeru kļuvis,
Bet tā nenieka tu nebūsi guvis,
Kad tu jau būsi saulītē žuvis!"

— „Ak puķītes, mīlās puķītes,
Vai gan pēc visa tā prasu es!

Ne mani kāds dzen, ne mani kāds raida,
Par daudz es tik cietis zem gūstības spaida,
Mīl-puķītes, lai nu šā vai tā,
Es smiedamies gāžos neziņā!"

Un ne par šo un ne par to
Viņš smejas un lejas un burbuļo,
Un kristalla krellītēs vizuļo,
Un putu spārnus sasizdams skrien
Tik tālāk, tik tālāk, tik tālāk arvien!

MAIJA LIETUTIŅŠ

Ritu, ritu, lāsiņas,
Sikas, zaļas, apaļas:
Saules meitas asaras,
Pirmā maijā raudātas.

Ritu, ritu, lietņš rit,
Lāses nevar saskaitīt,
Blakām stājas citai cit,
Viena otru nesasīt.

Ritu, ritu, piles paukst!
Tādā lietū akmens plaukst —
Bērni aug, un zari čaukst,
Maija lietū lai vēl aukst.

Ritu, ritu, kad sāk līt,
Steidzies ārā, vecmāmīt!
Nomet kruķus, vectētīt!
Visi jauni top tūlīt!

Ritu, ritu, — nebeidz līt,
Pildi bērza biķerīt',
Putniņu ko padzirdīt,
Izslāpušo vālodzīt' —

Lēnāk līst un nostājas,
Puķēm spīd jau acīņas,
Kokiem kājas mazgātas,
Slapis tauriņš žāvējas.

Pušu šķeltas lāsītes
Zibsnī vēl iz zālītes:
Saules meita paceļas:
Spīd no debess augstības.

ZIEDOŅA BĒRNI

Saule pie kreisās!
Saule pie labās!
Kopā ar saulīti
Rotājam abas!

Viena actiņa valā,
Otra piemiegta,
Es smejos kā aprīļa
Dieniņa.

Mani radi ir — vējiņš
Un sīkais lietiņš,
Mans brālītis — pie debesīm
Zvaigžņu sietiņš.

Ar strautiņu, nakti
Kas uzplūdis,
Mums vienāds mūžiņš
Un liktenis.

Zudisim, gaidīsim
Miglā un tālē —
Zelta lāsītes
Paliks vien zālē!

Mēs varam aiztecēt
Rītu vai parīt,
Kad puķīšu nebūs,
Kas mums vairs ko darīt!

Mēs labāk dzīvosim
Dienīgas ilgas,
Lai nobirst rozes,
Lai nokalst smilgas!

Pie tētiņa, māmiņas
Tik dzīvot labi,
Tie ļoti mīļi
Mums abi! abi!

ZIEDOŅA RITS

No teiku salas
Ziedonis
Ar baltu gulbi atbraucis.

Viscauri baltos
Ziedos tīts,
Uz pleca zeltains
Taurenīts.

Gaiss plūst un kūst,
Ar smaržu pilns,
Glauž ziedu zieds,
Skauj vilni vilns.

Vēl debesu gultā
Aiz mākoņiem
Dus saule uz purpura
Spilveniem.

Tik reizēm tā paceļ
Mākoņmalīgu,
Uz zemi lūkojas
Pazagšu.

Un bērza zaļo
Galviņu
Tā noglauž ar zelta
Rociņu.

Un pelēkā mētelītī
Mazs lietutiņš nāk,
Pa varvīksnas kāpēm
Aši nokāpt sāk.

It kā bez elpas
Viss jausmu pilns, kluss,
Un zeme pie ziedoņa
Krūtīm dus.

BĀREŅU ASARAS

Saule ar lietu
Smalciņās lāsiņās,
Mirdzošās, vizošās,
Sijā caur sietu.

Zemē tās beŗ,
Mirstot vēl mirknē,
Katrai lapiņai apkārt veŗ
Sidraba virknē.

Ja nu kāds prasa:
„Vai tā rasa?“
— „Nē, tās bāreņu asaras,
Saulē raudātas.“

PIE PUĶU PAKARIŅA

Pa laukiem un grāvjiem tik tecīgiem!
Suku — juku pinkainiem matiņiem!
Kājiņas basas, bez apaviem!

Gan zirneklītis izaudīs
Priekš manis audumiņu,
Un kurmītis atnesīs
Man samta kažociņu.

Bez diedziņiem, šuvām un āķīšiem,
Visu sasienu saules stariņiem,
Visu saspraužu kopā ar dadzīšiem!

Ko bēdāt man, kāds atnāks rīts,
Ko bēdāt vakariņa!
Es karājos kā kukainīts
Pie puķu pakariņa.

NAKTS VĀRTU SARDZE

Kad vakars tumst,
Tad lakstīgala ir pirmā, kas skumst —
Nakts vārtu priekšā
Tā tura vakti,
Un skaņu ritmā ar treļu takti
Tā grib no tumsas atpestīt nakti:

Vij dziesmu vītnes,
Pin pantu pītnes,
Sviež meldijas
Kā riekšavas.
Tās dziesma plūst gan žigla, žigla,
Gan gausi plūst kā veļu migla —

Tā žēlāk žēlo,
Tā kvēlāk kvēlo
Un nakti vēlo
Ar skaņām un gleznām gaišu tēlo.

I bite pa miegiem ieklausās,
I taurenīts nopūšas,
Pumpuri satrūkstas
Un izlec no segām un ziedā plaukst.
Visas sīkas lapiņas
Kā peļu austiņas
Klausās un čaukst.

Kāpj skaņas pret debesi
Un apvij dārzu ap mēnesi
Un nokāpj modināt pazemi:
No zemes augšup asniņi lien,
Un zvaigznes ārā no mākoņiem brien.

Aiz brīnumiem ūdens top zils,
Un augšup no dzelmes ezerā
Uzkāpj sen ilgotā,
Sen gaidītā

Gaismas pils — — —

LAKSTĪGALA

Kas vēl tik vēli vēlina,
Kur lauks un mežs jau apklusis
Un dziļā tumsā grimst viss?
Klau! mazā pelēkā pelēcīte
Dzied lakstīgala, nakts dvēselīte!
Un cēli cēlina,
Ar skaņām apņemot apkārtni,
Ne lielāka pati par īkšķīti.

Tā raiti, raiti rītina
Un miju mīšus un viju vīšus
Beļ bērdama balss burbulišus!
Un ritums un raksta situms
Krīt šķīzdams kā dziesmu straumes kritums!
Tā lēni lēnina
Un apklust — tad pēkšņi apkārt sitas:
Un melodijas skan atkal citas:

Tā žēli žēlina!
Te atkal man šķiet, tā nav nemaz dziesma,
Bet sīka, maziņa, zilgana liesma
Tai pašā mēlītes galiņā šaudās —
Un pieaug gaviles, pieņemamas raudas,

Un kvēlin kvēlina,
Un plešas un plešas ar tādu spēku,
Ka top par skanošu ugunsgrēku.

Tad sīki, sīki sīcina
Un nostaigā visu man sirsnīgu
Kā skudriņa ābola lapiņu.
Pat zvaigznītes klausīties kopā nāk:
„Ak, kā tā māc! ak, kā tā māc!“
Un ticin ticina,
Ka mēnestiņš mākoņus pašķīris
Stāv, skaņu pārņemts, nobālis —

Tā buņ un tur un kaldina!
„Tu, mēnestiņ, mākoņos ielīst vari,
Turpat jūs, zvaigznītes, iebēgsit arī,
Bet kā lai mājā tieku es?
Ar skaņām man piebērtas kurpītes!“
Tā saldin saldina —
Man nevajag māju, ne draugu, ne radu,
Es sēdēšu, klausoties tūkstots gadu — — —

SAPŅU MEŽIŅŠ

Mana taciņa,
Apslēpta taciņa:
Apkaisīta
Brūnām skujiņām,
Sidraba sūniņām,
Sikrožu lapiņām,
Viju-viju aizvijas,
Kā zaļa stīdziņa!

Eju pa taciņu
Siciņiem solišiem,
Klusu klusītēm —
Nedreb ne smildziņa,
Nelikst ne asniņa
Zaļā galviņa.
Eju pa taciņu
Uz sapņu mežiņu.

Tur uz pumpuriem
Plaukst mani vārdiņi,
Uz robu lapiņām
Šūpojas meldijas,
Mirdz manas dziesmiņas,
Kā zemeņodziņas,
Dziļi zem saknēm
Dus manas domas —

Mežiņā,
Sapņu klusā mežiņā
Dzied viens patš putniņš:
Spārnus sizdama,
Zarā no zara
Viegli lēkādama
Dzied zelta dzeguzīte,
Mana dvēselīte.

VĒJA ROZĪTES

Vēja viju rozītes,
Rozes, baltās rozēs!
Katrs zariņš vīts un tīts,
Līču loču izlocīts,
Stīgu stīgās augšup dzīts!
Cik jums, kuplās šalkones,
Nebij galvas grozes!

Vēja viju vieglītes,
Vai jums nebij bailes
Lejā atstāt saknītes?
Būt bez savas dzimtenes,
Kā bez miesas, dvēseles?
Rozes, baltās rozītes,
Vai jums nebij bailes?

Zemes bēdu nebēdnes,
Baltās rozēs vējā!
Kas jums līdzī kāps un ies?
Galva gaisos šūposies,
Kājas lejup karāsies,
Rozes, viju rozītes,
Baltās rozēs vējā!

ZAĻA SAPŅU UGUNTIŅA

Skaties, kur vistuvāk liecas
Zemei pāri debestiņa,
Ja tev kājas turpu tiecas,
Nāc! tur mana istabiņa —

Ērkšķi, kas tev rokās durtu,
Nesastapsi tur nevienu —
Itin kā no burvja burtu
Redz visapkārt rožu sienu.

Skaties logā — spīd tur iekšā
Zaļa sapņu uguntiņa —
Ārā, mājas durvju priekšā,
Sēd uz sliekšņa pasaciņa.

Ja tev nava tālāk ejas,
Paliec, patriecies ar viņu!
Kā pats Dieviņš viņa smejas,
Runā zvaigžņu valodiņu.

PRIECĪGAIS VĒJS

Skraida un lēkā,
Uzlec uz puķes,
Notrīsē lapas,
Sēžas uz smilgas,
Liecas un līgo.

Nobrauka liepu,
Nobeŗ pa ziedam,
Uzkāpis ozolā
Izbaida bites.

Mīlīgais vējiņš
Ar baloža galvu
Glaužas pie vaiga,
Plīvina matus.

Paceļu galvu;
Saulē liek vainagu —
Pastiepju roku:
Saulē liek rozes —

Paspeŗu kāju:
Saulē klāj segas —
Smiltiņas čirkstot
Priecīgi smejas.

Paveŗu acis:
Saule tver plakstus,
Zeltu kaŗ skropstās,
Zilgmi lej skatos.

Nolaist var galvu,
Aizmigt var acis,
Stāties var soļi,
Saule krīt sirdī.

SKAISTĀKĀ PRINCESE

Vai zini, kur skaistākā princese,
Kam vismazākās kājiņas pasaulē?

Ne asnu galiņi neliecas,
Kur staigā šīs mazās kājiņas.

Un puķes sārtāk un sārtāk zied,
Kad viņa smaidot tām garām iet.

Kad princese brīnišķi dziedāt sāk,
Tad putniņi klausīties kopā nāk,

Un sapņainās ilgās iedrebas
Uz koku zariem lapiņas.

Par strautu viļņi straujāk plūst,
Un rasa par siltām asarām kļūst —

Par mājokli princesei namiņš glīts,
Tam mēness virsū kā skurstenīts.

Un saule visapkārt namiņam iet,
Un gaisma tur mūžam nenoriet.

Vēl princesei sidraba ratiņi,
Viņos siseņu zirdziņi iejūgti.

Pa zālīti skrejot ratiņi švirkst,
Un zirdziņiem zvaigžņu pakavas dzirkst.

Bet saules namiņā pirmoreiz tumst:
Un pirmoreiz princese žēlabās skumst —

Tā sidraba ratiņos iesēžas:
Tai svešā pasaulē jādodas.

Un saule un puķītes jāaizmirst,
Lai ziediņi vīst — lai lapiņas birst —

Zaļš tītenīts ceļā aizstiepies:
Lūdz: „Princese, paliec! nesteidzies —

Pret pirmo akmeni ratiņi klups —
Un sidraba ratiņi drupās drups —“

Rajbs tauriņš skrej gaŗām un biedina:
„Kam aizej no saules namiņa! —

Tev ērkšķi sīkmazās kājiņās dzels —
Un sāpes tavu sirsniņu šķels —“

Un tālāk mazs putniņš pazarē dzied:
„Ak, visam daiļam būs bojā iet —!“

PAVERAS DEBESIS

Noraudājies vītoliņš
Ceļmalā saules gaid',
Vālodze augu dien'
Lietū vēl lietus vaid!

Paveras debeši:
Viegli ar elkoni
Balstoties zilā spilventiņā,
Dieviņš mākoņos rādās
Baltā apsedziņā.

ZELTA VĀVERĪTE

Mazs spīdumiņš parādās
Pie debesu loka:
Cerība atmostas:
Atzels vēl pavasara!

Zelta vāverīte,
Saulspīdīte,
Uzlec uz pasaules koka
Un lēkā no zara uz zara.

ZILĀS DEBESU DURVIS

Kas man tur daudz ir jāzina,
Kā augu un kā tapu!
Kas mani dzīvē ienesa
Kā upīte rožu lapu!

Un kā man turpmāk nodzīvot?
To arī pateikt varu:
Kā lakstīgala laipojot
No zariņa uz zaru!

Kas nāks, un kur es palikšu?
Es nelikšu zīlēt burvim!
Kā zvaigznīte iznācu, ieiešu
Pa zilajām debesu durvīm.

KUR LAIME MĪT?

— — — — —
Man ceļā dzejnieks bij nostājies:
Zilā sapņu mētelī ietinies. —
„Tu visas zvaigznes skaitīji,
Vai skaistāko, gaišāko atradi,
Kur laime mīt?“
— „Nekad, nekad tā neatspīd!
Laime mūžīgās sērās un ilgās mīt.“

Tad satiku mazu skuķīti,
Tā nesā uz pirkstiņa zīlīti —
„Tu, mazā skaidrā vēstnesīt,
Vai varēsi tu man pasacīt:
Kur laime mīt?“
— „Tūlīt! tūlīt!
Laime mazā pirkstiņa galiņā mīt.“

ZIEDOŅA AUKLEJUMS

Meitenīts kā pūpolīts,
Ievīts zaru vītēs,
Itneviens nemanīts,
Karājas kā zirneklīts
Zida šūpolītēs.

Blakām mazas lāpiņas,
Sargāt dusas vietu:
Sikas, spožas punktiņas:
Kukainišu actiņas
Mirdz pret saules rietu.

Vēl tur — divi spārniņi
Sacelti kā buķas:
Skraida divi tauriņi,
Divi zelta draudziņi —
Blakām vien tik turas.

Lēni vājā vēdinās
Puķu pakariņi . . .
Acis augšup pavēršas:
Balti debestiņi.

Bet tie ciešāk sabiezē,
Vīstas vīstokliši:

Vērpj un auž un šķeterē,
Zibot griežas saulītē
Sidrabskriemeliši!

Drīzi debess klāta kļūs
Tumšām tvaiku tiņām:
Melnais auds drīz gatavs būs,
Naktī viņu kopā šūs
Zibensadatiņām.

— — — — —

Dvēsele man aizskrēja
Kā pār jūru kaiva —
Domu stūre atmesta,
Lēni mani vizina
Sapņu zelta laiva.

VAINĪGĀS KĀJIŅAS

Tik sīkas, mazas kājiņas,
Un jau uz nedarbiem ašas!
Nemaz tās nava turamas,
Skrien pašas!

Un kurp tās skrien, tā viņu ziņa,
Tāpat kā bite pie medutiņa!

Tās gaida ceļa jūtīs:
Nu vējiņš pretim pūtīs,
Vai zibentiņš zemē spers, —
Vismaz kāds dadzīts aiz svārciņiem ķers?

Bet zālīte glaužas tik mīksti:
„Tu drīksti! Tu drīksti!“
Un lokās pretim zari:
„Tu vari! Tu vari!“
Iet lapiņas čabu, čabu:
„Tas būs uz labu! uz labu!“
Iet matiņi plivu, plivu!
Dzied putniņi čivu, čivu!

Un es tik smiedamās skreju
Pa taciņu uz leju!

STRĪDĪGIE STRAZDI

Bars strazdu skraida ap žogu,
Brēc visi ap vienu ogu,
Un necieš viens otru sev blaku,
Iet plēsdamies: „Čaku, čaku!“

Kā tādai nabaga odziņai
Iet daždien meitenes sirsniņai:
Ap viņu nerātņu puisēnu bari
Iet čaku, čaku arī.

„Tu, strīdīgais bars, vai dzirdi:
Nevienam es nedošu sirdi!
To es jums visiem saku!
Nu, eita vien: čaku, čaku!“

JAUNS VANAGS

Vēl tikko agrais ziedonis
Sev saules jostu joza,
Jauns vanags vaska zābakos
Jau zaļās acis groza.

Viņš notirpušos spārnus pleš:
Vai sasniegs debess jumu?
Un žirgti skatus apkārt laiž
Ar jautru plēsīgumu:

Kur vien viņš klajā parādās —
Viņš visus putnus baida,
Tik viena bezdelīga vien
Tam švīkstot apkārt skraida.

Tā viena pati bezbēde:
Kur viņš, tur viņa ar!
Tā taisni savu ligzdiņu
Zem viņa pērklā kar!

CAUR MAGOŅU LAPĀM

Es saules meita gan neesmu —
Ak, to es jau zinu, es zinu!
Bet sarkanrožu dārziņā
Es tomēr kroni pinu!

Un cauri caur magoņu lapiņām,
It kā caur sarkanu kvēlu,
Es jūtu karsti skatāmies
Uz sevi dieva dēlu — —

Ak, dieva dēls viņš ar vis nav,
Jā, to es zinu it labi!
Ne saules meita, ne dieva viņš dēls,
Bet citas ciltis mēs abi.

Un arī nekas mums nepieder,
Pat rožu dārziņa nava,
Bet mantas mums daudz: — tu esi mans,
Un es, es esmu tava! —

VIENĀ ODZIŅĀ

Vēl viena pati odziņa
Kārbiņā ieslēgta,
No nezin kāda ziedoņa
Pāri vēl palikusi.

No vasaras vēriem putniņiem,
No rudens vējiem un negaisiem,
No salas un no puteņiem
Tā tversmi bij atradusi.

Un dziļi ielīdusi
Starp sīkiem, smalkiem zariņiem,
Aiz ērkšķu asajiem dzeloņiem — — —

Nāc nu tu, mans sirdsdraudziņ, nāc!
Mēs dalīsim to uz pusi!

DIVI MĀKONISI

Ak, putniņš, ieslēgts būrī,
Vairs nedzied dziesmiņas,
Un viens pats dārza stūrī
Aug bērzs bez liepiņas.

Kur citur gan pieder bāris,
Ja ne pie bārenes,
Kā lido spāru pāris
Virs asaru upītes.

„Nāc, skriesim meklēt to zemi,
Kur māja un dzimtene, —
Kur mēnestiņš vairs sauli
Ar sāpēm nemeklē,

Kur baltais auseklītis
Ar zelta rietekli
Ir abi kopā vīti
Par vienu zvaigznīti.

Tur būsīm mēs, bēdulīši,
Uz laimes saliņas —
Kā divi mākonīši
Uz mēness maliņas.“

KRAUKLĪTIS UN LAKSTĪGALA

Viņpusē Daugavai krauklīts dzied,
Un šaipusē lakstīgala,
Bet Daugava dziesmiņu pušu šķir,
Tik plata tā sīkajiem putniņiem ir,
Tik plata, ka nav nemaz gala —

Ne dzīve vienam bez otra šķiet,
Tik mīļi viens otram tie jūtas!
Virs vilņiem viz sidraba asaras,
Un dzelmē krīt zelta žēlabas,
Plūst Daugava sarkanās putās.

Jo žēli vienā pusē dzied,
Jo otrā pusē vēl žēlāk —
Un vilņi un vēji pāri iet
Un saule aust un saule riet —
Un vēlāk paliek un vēlāk —

Ne šai, ne viņā pusē vairs dzied,
Pār vilņiem nav pēdu, ne ceļu.
Kāds spārniņš virs straumes vēl peldēja,
Un vēlī pēc saules Daugava
Plūst melna un pilna veļu.

MILA UN NĀVE

Kad mīla ar nāvi sastopas
Uz vienas pašas taciņas,
Tās abas ir tik vienādas
Kā divas lietus lāsiņas:

Es dusēšu viņa skāvienā
Kā rubins zelta gredzenā,
Viņš atkal slēpsies manās rokās
Kā mēnestiņš slēpjas mākoņu krokās.

Tur vēja meitu pulciņā
Vējš purinās manus matiņus
Kā jauna bērza zariņus,
Ap kaklu valkāšu pērlītes,
Es apvērtas lietus lāsītes,
Man nesāpēs vairs nekas, nekas,
Vairs it nekas — — —

PIE TEVIS

Sien mani dziedīņi
Kā burvju tiņa:
Mīl spožo Ausekli,
Mīl pusnaksniņa.

Tik mani! Tik mani!
Sirds reizē mīl, un nīst,
Un kvēl un prasa:
No koka zemē līst
Uz krūma rasa — — —

Bez tevis — bez tevis:
No acīm neizžūst
Man lietus lāsains:
Ak, vilnis, kad tas lūst,
Mirdz septiņkrāsains —

DIENAS DARBS

Ik rīts tev avots,
Ar saules mirdzi,
Ar jaunu spirdzi
Tu visiem dvēšles spēkiem sagatavots.

Ik diena bruņo
Tevi uz cīņām,
Kaļ vairogu sudrabzvēņām
Un nakti ar spilgtiem sapņiem apguņo.

Tik neieskati
Ne brīdi siku,
Ko palaist dīku.
Ik mirkli tālāk joņo laika rati.

Ja dzīve mainās,
Nem bēdas, laimi
Kā vienu saimi,
Tās abas kopā auž dzīves ainas.

Kad dienas tveici
Dzēš vakarrasa,
Nāk nakts un prasa:
„Nu, kā tu savu dienas darbu veici?“

Nekas nav velti!
Un ja tu šķieti,
Ka' smagi cieti,
Skaists saules vakars lietus dienu zelti.

TŪLĪT!

Kamēr vēlējumi neizkūp,
Lai tev sasniegt rūp!
Tūlīt, tūlīt!
Ne rīt.

Kamēr sirds vēl karsti kaist,
Sajūsma lai neizgaist —
Mirkli tvert un neļaut gaist,
Neaizlaist!

Kamēr vaigs vēl karsti kvēl,
Cer un zaudē — ceri vēl:
Būs tev neizjustā vēlāk žēl —
Žēl — tik žēl —

Ak, cik ātri bāls, ak cik bāls
Izbāl ideāls!
Ak, cik mērķis projām aizslīd tāls —
Ak, cik tāls!

Kamēr gribas spožums nesarūs,
Prāts lai nepiekūst,
Sirds lai pāri kūš!
Sirds lai pāri kūš!

TRIS MĀCIBAS

Ir zvaigznei priekš tevis mācība:
„Spīdi, dvēsele, spīdi!
Spīdi kā sardzene agra un vēla
Savas gaismas durvju priekšā,
Nelaid, ak, nelaid tumsu iekšā!“

Un galotnei arī ir mācība:
„Slejies, dvēsele, slejies!
Slejies vienmēr lepna un cēla!
Augstāk un augstāk tev vienmēr tiekties,
Lūsti, ja lauž — tik neļaujies liekties.“

Un oglei ir trešā mācība:
„Dedzi, dvēsele, dedzi!
Dedzi un paliec vienmēr kvēla —
Kaut arī pelni tevi segtu —
Lai no jauna kā liesma degtu —“

KOKA SPEKS

Ņem manim nocērt, cik gribi, zaru,
Es vienmēr no jauna ataugt varu.

Lai mani loka negaiss ar vēju,
Es taisns atkal atliekties spēju.

Met manim virsū ledainu krusu,
Es savā šalkā tik elsošu klusu.

Lej man uz galvas vasaras versmi,
Es pats savā ēnā radišu tversmi.

Lai nokrīt man rudenī pēdējā lapa,
Es ziedonī atkal celšos no kapa.

Ņem cirvi, pie pašas saknes man liec,
Ņem mani, līdz zemei nostu triec —

Es nāvē vēl neesmu pazudis:
Aug klusu mazs zariņš — mans pēctecis!

RAUD RUDENS

MELNĀ MĀTE

Melnā māte, melnā māte,
Ko tik plati tavi rati?
Ko tu atbraukusi pati?
 Birzij izģērb zaļo zīdu,
 Krūmiem novelc raibos svārkus,
 Liepai nojoz zelta jostu —
Melnā māte, melnā māte,
Zvans pie ilksīm tev bez mēles,
Saltā sirdī nav tev žēles!
 Putniņiem tu ārdi pārklus,
 Taurenītim atlauz spārnus,
 Gredzenus ņem lapsenītei.
Melnā māte, mēmā māte,
Apstādini cīrulīti,
Pašu debess pulkstenīti.
 Melnā māte, niknā māte,
 Melnu apvij balto dienu,
 Zilo debesi sedz cieti,
Zelta saulei apvelc rūsu —
Segu uzmet mēnestiņam,
Neļauj zvaigznes skaitīt viņam — — —
 Melnā māte, ļaunā māte,
 Pelnos slēpšu dzirkstelīti —
 Rožu sēklu dobē sēšu —
Bet kur glābšu dvēselīti?
Ņemšu dziesmu kamoliņu —
Iekšā ietišu tur viņu!

ZIEMEĻA ILGAS

Cēlas Ziemelim ir mājas:
Miglas celti augsti torņi,
Krusas klāti plati jumti,
Ledus baļķi, ērkšķu spāres,
Sienas — lieli sniega vāli,
Durvis vaļā neveramas,
It kā aizsalušās upes,
Nobultētas svina bultām,
Aiznaglotas dzelzu naglām.

Mājai apkārt trijos lokos
Vijas augsta vara sēta,
Aptinusies tā kā čūska,
Izrobota robu robiem.

Dus tur melnie veļu putni,
Zaros knābjus nokāruši,
Kam vēl asins pielipusi —
Mājas sargi — bari vilku
Staigā apkārt dien un nakti,
Lielām taurēm taurēdami.

Daudzas istabas ir mājai,
Piepelējušas un drēgnas,
Kas nav sauli redzējušas —
Vienā mājā bads un saltums,
Otrā vaimanas un sāpes —
Trešā slimības un nāve.

Citā atkal ķildas, nemiers,
Citā neticība, glēvums
Slēpjas, kaktā ierāvušies —
Un jo tālāk — vienmēr tumšāk.
Visas neizteiktās bēdas
Mīt bez cerību, bez vārdu —
Vienam kambarim tik ira,
Segts ar zilu ledus plēvi,
Bāls kā miroņacu dzīle —

Logā šinī skatās ilgas,
Pirkstu galos pacēlušās,
Ledu kausējot ar dvasu:
Lūko, lūko — nesalūko —
Skatās, skatās — neierauga!

Bargais Ziemels staigā apkārt
Dzelzu svārkos, kaula biksās,
Zābakos, ar stīgām šūtos,
Smagos papēžos tam āmurs,
Grabot saspeļ zemes pieri.
Čoku-čokuros uz krūtīm
Gaŗā bārda nokarājas,
Ledū sasalušas putas,
Mati — sajukuši kārkli.
Nolauzts šķēpa gals tam mēle,
Zobi nirdz kā cirvja asmins.
Splauj viņš lietu, šķauda krusu,

Cauri degunam kauc vēji,
Kad viņš runā — šķīlas uguns.

Vārdos žēlastības nava —
Asie nagi plēš kā ērkšķi,
Nav nevienas zaļas lapas —
Gredzeni vēl, maukti pirkstos.
Vai tam, ko šie pirksti satver!
Visur bargums, greznums, aukstums.
Visur posts un sāpes, likstas,
Tikai nava žēlastības,
It nemaz tur nava mīlas —

Nava siltās saules meitas,
Tā ap viņa ledus svārkiem
Joztu apkārt saules jostu:
Sarkanu ar zelta pušķiem.
Tā tam glaustu salto bārdū,
Sajukušos kārklū matus
Izkemmētu zelta ķemmēm.

Saules meitas nav, kas dotu
Viņam pašam saules dēlu,
Visu sāpju raisītāju,
Visu durvju atvērēju,
Visu bultu noņēmēju,
Žēlotāju, Pestītāju,
Lielo, cēlo Saules dēlu — — —

ZEMES MĀTES MEITAS
BALADE

Zemes mātei četras meitas:
Trīs tik vien tā skaita īstas,
Ceturta ir bārenīte —
Trīs tik vien tā tura mīlas,
Ceturta ir nemīlēta —

Trīs ir skaisti izgreznotas,
Ceturta ir nerotāta,
Aizdurvišu sēdētāja,
Kailām kājām staigātāja,
Sūru asru raudātāja —

Pirmā meita, Ziedonīte,
Brīnummaiga uzplaukusi,
It kā gavēnlaika lazda:
Vaigi viņai — ķiršu ziedi,
Acis — zilas vizbulītes,
Plakstiņi no platām lapām
Liegi pāri nokarājas,
Rociņas kā pūpoliņi,
Visu mīksti skaņ un maigo,
Matu gali sudrabeti,
Vējā viegli vēdinājas
Tā kā lazdas pakariņi.
Viņa sēd zem zaļa bērza,
Vidū apkārt baltas ievas.
Melnais strazdiņš šūpo zarus,
Dziedot savas pirmās dziesmas.

Ziemelis to ieraudzījis,
Nokraukājas sniega bārdā,
Sirds tam iesāk kust jau mīlā:
Bildina viņš Ziedonīti:
Tā tam smejas cīrušmieklus!
Atbild lakstīgalas mēlē:

„Nav man vaļas tevi dzirdēt,
Man ir ziedi jārisina,
Jāšķir pušu pumpurīši,
Bitēm ceļi jāierāda.
Nenāc savām platām kājām,
Nenomin man cekulītes!
Nenāc manā bērzu birzī,
Izbiedēsi cīrulīti!
Nerādiēs pie ķiršu žoga,
Bites projām aizlaidīsies,
Nepūt savu auksto dvasu,
Aizsmaks zelta dzeguzīte!
Kukainīšiem apsals kājas,
Sīkiem putniem spārnu gali!

Dreb no tevis jaunās lapas,
Pumpurīši kopā raujas
It kā ēza kažociņā.
Ej! un nerādiēs man tuvu,
Brauc vien projām vārnu ratos!“

Zemes mātes otrā meita —
Vasariņa — vēl jo daiļa:
Deviņi tai rožu dārzi,
Pati sēd uz rožu krūma,
Spoži kurpes spīd caur lapām.

Auž tā saulei zelta jostas:
Garinplatas siltas dienas,
Sarkans dzīpars apkārt malām
Vakaros un rītos tinas.

Mēnesim auž zīda autus,
Sidrabotas staru naktis,
Pērkonam sien apkārt jostu:
Daudzām krāsām vaļavīksnu.
Pinkulišus, mākonīšus,
Izķemmē ar zelta ķemmēm.

Loka samta liepu birzis,
Plati izklāj zīda plavas,
Nobeŗ visas grāvju malas
Odziņām kā dzirkstelītēm,
Naktis vēso ūdentiņu
Tecina caur siltiem pirkstiem.

Palīdz viņai zirneklītis,
Tīdams diegus tītaviņās,

Circenīts min paminiņas,
Mazais odiņš, spārniem sizdams,
Aši šauda šautuvīti.
Kukainītim gaŗā zālē
Griežas zaļa zelta ratiņš,
Spoži spīdēdams pa naktīm.

Precībās jāj atkal Ziemels,
Jāj uz braša mākoņzirga,
Pakavi kā zibens šķiļas —
Atrod cieti saules māju,
Noslēgti tai rožu vārti
Trejdeviņām atslēdziņām.

Vasara pār sētu atbild:
„Drīzāk peldēs dzelzs virs ūdens
Nekā sniegšu tevīm roku —
Akmenim lai uzplaukst lapas,
Ne man tevīm mīļi vārdi!
Mietu galus sudrabošu,
Tik ne tavu sniega sētu
Iešu mēst ar zelta slotu!“

Lielas asaras lej Ziemels,
Krusā nokrīt viņas zemē:
Krīt uz liepas mīkstiem pleciem,
Saliec likus zāles plecus,

Novēl veldrē kviešu lauku,
Kapā nostu pilnās vārpas.

Liepa plecus nopurina —
Zāle atkal ceļas stāvu,
Kvieši atmirdz zelta saulē —
Nav no Ziemeļa ne pēdas.

Aizbrauc rūkdams, dobji rūkdams,
Smīkst un kauc kā veļu suņi,
Ielien savā lāča alā.
Paliek zemē platas pēdas,
Ledusgālē sasalušas.

Zirnīts, uzdīdzis uz lauka,
Aizslēpies aiz arumiņa,
Ziemeļim vēl pakaļ smejas,
Mēdīdams ar platu mēli — — —

Trešā meita, Rudenīte,
Bija liela dejotāja:
Apeniša vieglumiņu,
Stīgas tinas tai ap rokām
Tā kā čūskas miju viju.
Galvā viņai lapu vainags
Sarkandzeltens zvērin zvēro
Tā kā oglēs dziestošs uguns.

Ziemeļis pie žoga skatās —
Sauc tā, viņu kairinājot:

„Nāc, nu iesim abi dejot,

Kamēr kurpes nodejošu,

Tad es tevīm līdzī iešu!“

Teikusi, tā āva kājās

Mikstas sarkanzelta kurpes,

Abi kopā sāka dejot.

Vēja māte sita plaukstas,

Vētras vecis šņāca, krāca.

Mūzikanti, spēlmanīši,

Visi vēji nāca kopā

Taurēdami, aurēdami.

Mākoņi pie debess bēga,

Lielos pulkos drūzmēdamies,

Juku jukām sniegs ar lietu

Līdzī griezās veļu dejā —

Jūrā vilņi slējās gaisā,

Krastā atbalss dobji daudzās —

Dejotāja Rudenīte

Nodejoja pirmo pāri.

Āva kurpju otro pāri,

Spoži dzeltenu kā vasku,

Arvien diktāks kļuva troksnis:

Mūzikanti, dūdotāji,

Sabrēcās kā kraukļu bari,
Apogs līdzī ūkšķināja.
Koki lūza brakšķēdami,
Ozols saknēs nostenējās —
Sarkanās kā ugunsdzirkstis
Kokiem lapas zemē bira —
Palikuši kailie stumbri
Apsvīluši čokurojās.
Zāle, kurpju samīdīta,
Sadedza un kļuva brūna,
Kurpes pašas sakvēloja —
„Beidzas kurpes! beidzas deja!

Nu man gana! Nevajaga
Tevis, paša dejojāja!“
Atsacīja Rudenīte.
Sēdās viņa dzērvju ratos,
Līdzās savām abām māsām —
Ziedonītei, Vasariņai,
Kurās viņu gaidījušas,
Rati cēlās gaisu gaisos,
Aizjoņoja, aizriņoja:
Ritu! ritu! riteņi!
Ratu, ratu, ratiņi!
Nozibēja spožie spieķi —
Vēlie rudens saules stari:
Aizlaidās uz siltām zemēm — — —

RAKSTĪTAS KAMANAS

EPILOGS

Maziņi bērniņi, sīciņi putniņi,
Aši vien, aši sateciet kopā!
Kur ņemsim koku? Kur kārsim šūpuli?
Saules dēlam ar spožajām acīm!

Mežiņā, mežiņā eglīti zaļo!
Egle gan zaļa, bet asi tā duļas,
Egle ir pilna ar lietu un miglu!
Asās adatas sabadīs rociņas,
Migla ar lietu slapinās actiņas,

— Mīla nebīstas ērkšķu, kas duļas,
— Mīla nebīstas lietūs, kas duļas.
— Mūžam tā zaļa, mūžam tā jauna!
— Šūpulī ērkšķiem tā vainagota,
— Šūpulī zvaigznēm jau apstarota.
— Ērkšķi ir mīlai uzvaras vainags.
— Zvaigznes kaisās, kur viņa staigā —
Putniņi pateica meža tētiņam.
Meža tētiņš ar garu bārdu,
Īsām kājiņām, tuntuļu,
Aizskrēja, nocirta Ziemsvētku eglīti,
Iesprauda zvaigznīti pašā galā —
Nocirta, ielika rakstītās kamanās:

Sešus briežus tām iejūdza priekšā,
Sešas stirniņas blakām skrēja,
Seši vilki no pakaļas stūma.
Ormanis lācis sēdās uz bukas:

Satvēra rokās zeltītus grožus.
Putniņi bariem laidās pa priekšu,
Žagata, mēlnese, visiem pa priekšu,
Visu, ko zināja, izplāpāja:

Vāvere nesot zeltītus riekstus!
Pelēkā pūce platām acīm,
Tā būšot svecītes aizdedzināt,
Visos zaros svecītes kāršot!
Melnaiss krauklītis, likdegunis,
Zelta spēlītes pakāršot klātu,
Visādas sīkas stabulītes!
Dzilna, liela meistariene,
Cepot saldus kliņģerīšus,
Pakāršot arī ciekuriņus.
Dzenis un sīlis un cielaviņa
Nesot raibu raibumiņus,
Visādus krikumu krikumiņus.

Zvirbulīts, nabadziņš, pelēkās biksītēs
Izlīdis laukā no pažobeles,
Skrēja nopakaļ birumus lasot.

Ezīts zem kamanām pukšķināja,
Grūti bij vīriņam līdzī paskriet:
Kājas par īsu, kažoks par smagu —

Gailītis priekšā jau sagaidīja,
Skaļi sveicinot nodziedāja:

„Kur tu brauci? Kur tu brauci,
Ormanīt manu?
Brauci vien šu! brauci vien šu!
Kikeri-gū! Kikerigi-šu!“

Gribu grabu! gribu grabu! rakstītās kamanas
Iegriežas sētā — Ziemsvētki klātu!

T I K S E N

Tas bij tik sen!
Tad putniņiem vēl spārni sala,
Vēl nebij nācis cīrulīts,
Tik pirmais bij uz zara gala
Mazs, pelēks zīda pūpolīts,
Un vērās tur, kur debess mala,
Tāds sasapņojies — auseklīts,
Aiz tālēm slēpās ilgu sala,
Ap viņu plūda miglots rīts.
Tad cerībām vēl nebij gala,
Pussapņots — bij jau piepildīts —
— — — — —
Vējš nobirušas lapas pretī dzen —
Tas bij tik sen!

S A T U R S

Mēnessdārzs

Mēnessnakts	7
Miglas meitiņas	8
Ūdenīte	9
Jūras valdniece	10
Dzelmes valdnieks	17
Bāl-mēnestiņš	20
Saules un vēja meitiņas	22

Kristalla laikmets

Ziemas valdība	25
Saules atslēdziņa	27
Lauskis	29
Neatzīts dzejnieks	30
Vientuļa meldija	31
Mēnestiņš meloja	32
Mežs pusnaktī	33
Balts un zils	34

Aprakta manta	35
Zelta laikmetā	36
Pērļotā pajūgā	38
Dzīvības kodoliņš	40
Ziedoņa feja	41
Pērkona dusmas	42
Ziedoņa milži	44
Bij ledus karalim meitiņa	45
Varbūt ziedonis	47
Veļu lakstīgalas	49
Rožainais mākonis	50

Pumpuru laikmets

Ai vārtiņi, zaļie vārtiņi	53
Puķu duets	54
Putnu karnevāls	61
Aizelsies strautiņš	65
Maija lietutiņš	67
Ziedoņa bērni	69

Ziedoņa rīts	71	Viena odziņa	97
Bāreņu asaras	73	Divi mākonīši	98
Pie puķu pakariņa	74	Krauklītis un lakstīgala	99
Nakts vārtu sardze	75	Mīla un nāve	100
Lakstīgala	77	Pie tevis	101
Sapņu mežiņš	79	Dienas darbs	102
Vēja rozītes	81	Tūlīt	104
Zaļa sapņu uguntiņa	82	Trīs mācības	105
Priecīgais vējš	83	Koka spēks	106
Skaistākā princese	85		
Paveņas debesis	87	Raud rudens	
Zelta vāverīte	88	Melnā māte	109
Zilās debesu durvis	89	Ziemeļa ilgas	110
Kur laime mīt	90	Zemes mātes meitas	113
Ziedoņa auklējums	91		
Vainīgās kājiņas	93	Rakstītas kamanas	
Strīdīgie strazdi	94	Epilogs	123
Jauns vanags	95	Tik sen	126
Caur magoņu lapām	96		

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309085925

[0,80]

Vāku zīmējis
Niklavs Strunke